

V Z N I K Š K O L Y v S O P O T E C H .

Podle školní kroniky - kniha I. Psáno kurentem. Do určité doby, později
latinkou.

Pokud z předešlých spisů a hodnověrných pamětníků známo jest, škola v S o b o t ě prý povstala v tom čase, když se počala fara a sice roku 1760, kterážto měla svůj počátek vzíti v tom místě, kde nyní farská zahrada jest. Jakby ale dlouho se v nadřečeném místě vyučovalo, žádné dokonale povědomosti není. Poněvadž prý žádná k vyučování řádně zřízena toho času škola ještě nebyla, tedy se učila mládež jenom vždy v některé chalupě, protože nato počalo se vyučovati v chalupě čp. 7 ležící, v které N. Dobrovolný přebýval.

Že ale později v jmenovaném příbytku malé a nepohodlné světnice byly, tedy se vyučovati začalo v č. 10 u Krystianů, neboť ta chalupa prázdná byla, kdež nyní Josef Hofman přebývá. Jak dlouho v této chalupě mládež učena byla, též určití se nemůže.

Z tohoto nadřečeného místa přišla mládež i se svým učitelem do č. 15 k přestěhování a právě v tu světnici, kde nyní učitel svoje obydlí má. Nato byla vystavena škola pod č. 17, na kterou milostivá vrchnost náklad dala. Ona pozůstávala pouze jen ze dřeva, napořom, když k vyučování nepohodlná byla, milostivá vrchnost zděnou světlejší přistaviti nechala.

V kterém roku a čase ona škola vznikla neb počátek svůj vzala není pamětníka. Tam se tedy vyučovati začalo a trvalo tak dlouho až konečně v roku 1817 za nepohodlnou se posoudila a tedy mládež zpět do č. 15, do oné světnice, v kteréž a ž podnes učeno jest, přestěhována byla. Učitel však toho času František Staněk ještě tři roky v oné škole obydlí měl a toliko k vyučování mládeže sem docházel.

Jeho nástupce Josef Luncar též také ještě půl roku ve staré škole přebýval až konečně v onom obydlí býti nemohl, poněvadž na vlhkém místě stála a ke zřícení přišla. Načež se vykávala i učitelovi v tom domě, v němž se mládež učila světnice za obydlí, kdežto až podnes přebývá a mládež vyučuje.

Prve nežli řádně zkoušení učitelové zde usazeni byli, vyučoval prý N. Dobrovolný, který pouze krajším nikoliv učitelem vyučen byl. Nejprvnější učitel byl František Taul. Kdy ustanoven a potvrzen byl, to se neví, snad ten samý rok, jak se přijala škola roku 1760. Tento učitel skrze celých 12 roků svůj úřad zastávati měl. Pak do Losenice roku 1772 k přesazení přišel.

Po Františku Taul o v i nastoupil za školního učitele František Waněk, který skrze svou neúnavnou pilnost v literárním umění a zběhlost v hudbě, jak se v něm v předešlých spisech vypravuje, pochvaly zaloužil. Ten samý skrze celých 30 roků v učitelské službě býti měl. Napotom pak poněvadž sluch ztratil, ke škole neschopen jsouce, za kostelníka vyvolen byl a umřel v Pánu roku 1802 dne 18. 4.

Nastupitel Františka Waněka jmenoval se František Kysel, který se roku 1798 od jeho Excellence, knížete Františka z Diettrichsteinu potvrzený na školu / dekret / obdržel. On v S o b o t ě celých 14 roků, slov-

h. měl.

Když pak skrze své přičinění a šetrnost, sobě nějaké hospodářství zavedl a odstoupil roku 1812 samochťíc a dobrovolně od školy.

Jeho nástupce slul Jakov Staněk, který od té samé milostive vrchnosti jako předešlý v nadřčeném roku 1812, potvrzení na školu obdržel. Tentě sloužil skrze 8 roků při škole a napotom dne 16. 3. 1820 roku v Pánu zesnul.

Po jeho smrti obdržel Josef Luncar, jeho nástupce od nadřčené milostivé vrchnosti na zůsob předšlý dne 5. května 1820 roku dekret aneb stvezení na sobotskou školu, kdežto již 25 roků jak při chrámu Páně, tak též při škole službu řastává, poněvadž ale skrze churavost v jeho stáří sobě polehčení hledaje, usmyšlil sobě jeho školní službu v roku 1843 Vojtěchovi Paulusovi postoupiti, že ale milostivá vrchnost jeho žádost stvrđiti neráčila, žádal v roku 1844 o provisoru, za kteroužto žádost veleslavná konsistoř vejš jmenovaného Vojtěcha Paulusa a toho samého roku od 3. října za zástupce nadřčené školy ustanoviti a potvrditi ráčila. Vojtěch Paulus roku 1847 od milostivé vrchnosti 1. 3. Presentaci a 7. června t. roku od veleslavné konsistoře dekret obdržel.

Roku 1833 :

Tento rok byl z nákladu Tobiáše Starého ten čas bývalého rychtáře ze Sobiňova č. 7 kříž postaven, na který obyvatelé farnosti z dobrého poněřušení velebného pána, pátera Josefa Plesla obraz Pána Ježíše věne věnovali. Napotom, když již všecko hotovo bylotoho samého roku v slavným procesím od velevného pána Josefa Plesla vysvěcen byl. Při které pobožnosti nejen dítky ale i dospělí obyvatelé zdejší osady přítomni byli.

Roku 1846 bylo velké sucho a panovalo horko a v okolních krajinách neúroda byla, povstala v roce 1847 velká drahota, neboť všecko obilí do cizích zemí vyvážeti povoleno bylo.

Dne 13. března 1848 byla císařem Ferdinandem I. povolena svoboda tisku.

Roku 1848 dne 6. prosince oddělili se děti evangelického vyznání a začaly se vyučovati u Karla Zvolánka v čp. 31.

Roku 1849 dne 21. 6. dle guberniálního děkanství jest smyšlená evangelická škola v Sobiňově omlrštěna.

Roku 1849 dne 1. 7. byly nové papírové dvougrořáky a desetníky vydány, neboť skrze nedostatek drobných peněz se jednotky nejen na čtvrtky, nýbrž i na půlčtvrtky stríhati musely.

Roku 1850 zima velmi silně zuřila takže některý den ani z domu vyjítí možná nebylo a také mnoho lidí v této zimě zmrzlo.

Dne 1. prosince 1850 od představeného obce Jana Starého křížek do školy darován. Jmenován ještě v roce 1852.

Znovu připomínky nadostatku drobných peněz.

Roku 1851. Tento rok byl velmi mokřý, takže málo dnů minulo, aby bez deště vydrželo a tedy velmi pracně se obilí domů sklízelo, i také na mnohých místech brambory se skrze mokro ani neokopaly a na poli zůstaly.

Roku 1852 představený Josef Hochman místo Jana Starého.

Roku 1853 zemřel Josef Hochman, po něm představený Václav Janáček z č. 6.

Roku 1861 dlouho zima trvala, takže ještě o svatodušních svátcích 20. května mnoho sněhu spadlo.

Rok 1861 později tuze pohodlný byl, takže se úroda, která se hojně zvedla

těž všecko zdárné a dobré bylo, že již to na dvacet let v paměti žádný neměl. Též dobrý podzim bez mrazů a sněhu až do vánoc, mírná zima a pohodlné jaro následovalo.

- Roku 1862 - Počátek února deště, které trvaly mnoho dní, řeky se rozvodnily, domy pod vodou, mosty strženy, železnice porouchána byla. Na Moravě mnoho pustých vesnic ostalo. Dne 6. února pak silná bouřka a po ní silné mrazy následovaly.
- Rok 1862 byl opět pohodlný a urodný, všecko se dobře urodilo a domů pohodlně dostalo. A proto všecko lacinější se stalo. Mírný podzim.
- Rok 1863 dne 20. ledna v noci velká bouřka a na mnohých místech hrom udeřil. Měsíc leden byl teplý a mrazy jen jako jarní panovaly, téměř celá zima mírná byla. V tomto roce velké sucho panovalo, takže na mnohých místech všecko vyprahlo. V červenci přišlo několik mrazů, takže mnoho brambor pomrzlo. Podzim velmi pohodlný a suchý bez mrazů.
- Rok 1864 - V měsíci dubnu přišly velké mrazy a mnoho sněhu napadlo, takže to ani žádný nepamatuje.
Dne 20. 8. 1864 byl zvolen představeným p. Václav Janáček z č. 6 / v hospodě / a 3 ráni.
- Rok 1865 - V lednu bylo mírně a málo sněhu, v únoru a březnu velké mrazy a mnoho sněhu takže napotom se veliká povodeň stala. Dne 9. července veliké krupobití, mnoho oken vytloučených a na polích mnoho škody. V říjnu roku 1865 zřídila se II. třída pro výuku mládeže.
- Rok 1867 - Stále přšelo, takže těžko bylo seneno do země dostat a pak 24. 5. padal celou noc sníh, takže ho ráno tolik bylo, že mohl na saních jezdit.
- Rok 1868 - Dne 7. prosince v poledním čase strhl se hrozný vítr, takže stromy lámal a vyvracel, střechy ze stavení trhal a tak velkých škod nadělal i při zdejším chrámu kus střechy a z velké veže celou střechu strhl.
- ROK 1869 - V tomto roce zřídil se ve zdejší obci potravní spolek pod názvem " S v o r n o s t ". Na zdar tohoto spolku při jeho začátku na den sv. Václava sloužena mše svatá.
- Rok 1870 dne 8. 2. byl okrěsním hejtmanem zrušen bezprostřední představený učitele duchovní a učitel zodpovídal za vše sám. Podučitel Adolf
- M u s i l.
- Rok 1871 V roce 1871 celé jaro velké zimy, v létě pak veliké bouřky a průtrže mračen. Velké škody na polích a lukách. Ve východních Čechách řeky i potoky rozvodněné způsobily mnoho škody na majetku obyvatel bydlících v blízkosti.
V roce 1871 dostavěna dráha z Pardubic do Německého Brodu. Začala se stavět v roce 1870. v dubnu.
V noci ze dne 25. na 26. 5. průtrž mračen v tak velkém rozsahu, jak píše tehdejší učitel Vojtěch Paulus, že desetina českého království je za tu noc zničena, velké škody na majetku, dobytku způsobeny, nejlepší kraje naší vlasti jako okres Beroún, Hořovice, Kralovice, Manětín, Křivoklát, Louny, Rokycany, Zbítroh, Zbraslav, Polička, Broumov Žatec a další zničeny.

Okresy mající přes 400.000 obyvatel proměněny jsou v kraje bídy a zoufalství, neboť vše, co jejich bylo, pobořeno, odplaveno, zničeno a v poušť obráceno jest.

- Rok 1872 byl pro obec pohodlný a úrodný, ale na mnohých místech, jak již poznamenáno velké škody, nakažlivá nemoc u hovězího dobytka vznikla v Čechách, že na 1.000.000 ks zahynulo. ?
- Rok 1873 Podučitel Adolf Musail odešel, jiný nebyl, učitel Václav Paulus musel učit obě třídy.
František Knob, farář v Sopotech obdržel faru v Borové. Jako administrátor byl přidělen Karel Weidenhoffer.
 Dne 28.8.1873 nové představenstvo, za představeného ztolen Hynek Peřina ze Sopot čp.14.
 Dne 30.10. obdržel faru Jan Janko. Karel Weidenhoffer přidělen do Frantále.
- Rok 1874 - Od 3. ledna 1873 do 1.3.1874 vyučoval obě třídy Václav Paulus. Od 1.3.1874 přidělen Václav Čichna. Byť měl v č. 11 u Melgra a z kasy má služby 280 zářících. Do 17. února 1874 vyučovalo se mimo čtvrtek. Od 1.4.1874 šest dnů v týdnu.
- Rok 1875 Čestné uznání řídícímu učiteli Václavu Paulusovi od okresního hejtmána Mayerbacha.
 Dne 30.5.1875 bouřka - udeřil blesk do školy, do bytu Václava Luncara a sjel dolů do příbytku kupce A. Taubra. Nezapálil. Zemřel císař Ferdinand zvaný Dobrotivý. Stáří 82 roků.
V roce 1875 rytíř z Mayerbachu, okresní hejtmán zakázal školu v budově, kde současně přes 50 roků také hospoda byla. Pachtýř ho - spody v té době Jan Bodzský dostal výpověď. Přiškolené obce budovu koupily.
- Rok 1876 - V roce 1876 představeným František Dymáček, Sobiňov č.l.
- Rok 1877 - Leden do polou povolný a tak teplý, že i ze vzdálených vesnic jako z Branžova dívky do školy boby chodily.
 V posledních třech letech 248 žáků bylo ve dvoutrídni škole. Žádost o trojtrídni zamítnuta představenstvem. Předseda Frant. Dymáček.
- Rok 1878 Od 1.1.1878 začalo se při škole vyučování ženských ručních prací. První učitelkou zvolena Terezie Zvolánková ze Sopot č.19. Trojtrídni škola opět odmítnuta a souhlas odročen až prý zaplácena bude.
- Rok 1879 Školní zahrada. 700 set stromků. Pozemek zaset směskou, aby země pro stromky byla dobrá.
- Rok 1880 Od 1. ledna tři třídy - učitel třetí třídy J. Urbánek. Děti do školy až do 31.7.1880.
 V roce 1880 ve všech krajích Čech velké povodně i u nás taková, že kamenný most strhla.
 Od 1.9. místo prozatímního učitele Jan Tonara Frant. Sedlický pro II. třídu a místo J. Urbánka Karel Tyroch co prozatímní učitel pro I. třídu.
 Dne 31.12. přeložen do Horního Studence a nastoupil Jan Procházka.
- Rok 1881 Podzim deštivý, chladno a mrazivo, uhynulo mnoho drobného ptactva.
- Rok 1882 Dne 1.9. přeložen Frant. Sedlický do Libice a místo něho nastoupil František Šlemr. Zřízena byla studna s pumpou. Starostou Frant. Dymáček Zvolanov l.

- Rok 1883 - Červen deštivý - povodeň, rybníky byly naplněné, takže přetékalý přes hráze, zaplavily vše a velké škody nadělaly. U Bíleckého rybníku byla stržena hráz a vodě tekla okny, dveřmi a zničila vše, co jí přišlo do cesty.
I. třída 35 dětí, II. třída 46 dětí, III. třída 50 dětí = 131 dětí, které postoupily z 1. do 2. a z 2. do 3. třídy.
Celkem jich bylo : I. třída 92, II. třída 96, III. třída 112 dětí.
V celé škole 300 dětí.
- Rok 1884 František Š l e m r od 1.9. do Chotěboře, místo něho nastoupil Josef S l a v í k.
Leden tak mírný, že se pracovalo na pólích a běláskové poletovali. V březnu již zaseto, zato již v dubnu mrazy, které na pólích mnoho škody nadělaly, na horách sníh, V červnu velké lijáky a mrazy. Pomrzly květy na stromech a obilí. Povodně. V let Vltava vystoupila o 112 cm nad normál. Škody.
V roce 1884 byl k chotěbořskému okresu přidělen také okres příbyslavský.
- Rok 1885 - V květnu mrazy, dne 16.5. napadlo mnoho sněhu, jeho váha polámala stromy, čtyři dny ležeti zůstalo mnoho škody.
Dne 18.5. 1885 Přeložen Josef S l a v í k, nastoupil 1.9. 1885 K a r e l B ě h m.
- Rok 1886 Povolen opět volný čtvrtek ve vyučování. V roce 1886 zvolen předsedou František Dymáček čp.1. ze Zvolanova.
Začátek měsíce března velké mrazy až 25 0, mnoho sněhu, velké závěje. Při tání, potom velké povodně při velkých řekách až 3m nad normál.
Od 1.9. 1887 podučitel Alois K á r n í k do Studence.
- Rok 1887 Místo podučitele A. Kárníka od 1.9.1887 Leopold K l e p e t k o.
- Rok 1888 Velká zima od poloviny prosince 12 - 18 o C. Velké závěje.
Ve školním roce 1888 - 1889 definitivní učitel Petr H r o n x
počátkem září vyučování počal.
Váslava Pauluse ranila mrtvice 15.10.1888. Dalším učitelem Josef D o č e k a l. Václav P a u l u s zemřel 16.12.1888. Byl 14 dnů v penzi.
Prozatímním řídicím učitelem se stal Petr H r o n x.
Jan P r o c h á z k a 9 roků učil na sopotské škole - přeložen do Přelou
- Rok 1889 - 1890. Dne 24.8. Místo řídicího učitele nastoupil Jan V o s á h l o.
Ve školním roce 1889-90 přerušeno vyučování od 24.11. do 12.1. 1891. Spála, neštovice, záškrť, boule. Některé děti také zemřely.
Ve školním roce 1890 -1 zřízena 4. třída v přízemí, ve velké místnosti, kterou až dosud řídicí učitel užíval.
- Šk.r.1892-3 Počet dětí školou povinných :
Sopoty	29				
Sobinov	72	+ 10	evang.	a 2	pro vady sluchu, ducha,
Nová Ves	81	+ 13	"	a 4	"
Markvatice	5	+ 6	"	-	-
Branžov	11	-	-	-	-
Malochýn	3	+ 1	Chotěboř.		
Bílek	56	+ 13	evang.	2	Chotěbř 1 pro vadu sluchu, ducha.
N. Ransko	37	+ 1	"		
Celkem	294	+ 43	"	4	jiná škola 7 vady ducha.

I. třída	71 dětí,
II. "-	85 "-,
III. "-	69 "-,
IV, "-	69 "-,

Celkem 294 dětí.

Kromé řídicího působí zde Petr H r o n, od roku 1888 -9 Jaroslav C h m e l a ř od 1.1.1891. Ruční práce Terezie Z v o l á n k o v á. Dne 28.3. 1893 volba obecního zastupitelstva, starostou zvolen Josef J a - náček z čp. 6b/ hospoda /.

Jednotlivá čtvrtletí končila 13.12., 28/29/2., 15.5. a 31.7. Na počátku školního roku bylo 348 žáků.

Školní rok 1893-4.

Členy učitelského sboru byli : Jan V o s á h l o, řídicí učitel,
Petr H r o n, definitivní podučitel,
Jaroslav C h m e l a ř, podučitel a
Václav H e j d u k dočasný podučitel.
Ruční práce : Terezie Z v o l á n k o v á.

Počet dětí :	Sopoty	: 25 + 1 ev.	
	Sobinov	: 89 + 12 ev.	Evangelické děti jsou v celko-
	Nová Ves	: 88 + 12 ev.	vém počtu zahrnuty - nepřipo-
	N.Ransko	: 39 + 2 ev.	čítávají se.
	Bílek	: 68 + 12 ev.	Chodily už tehdy do soukromé
	Křivý	7 - -	evangelické školy v Sobinově.
	Malochýn	4 - -	Místní evangelíci si svého
	Markvatice	10 + 7 ev.	učitele platili sami.
	Branžov	10 - -	

Celkem dětí ve školním roce 1893-4 ~~366.~~ 340.-

Děti z Bílku v zimě nemusely do školy do Sopot. Učitel docházel na Bílek.
Školní rok 1894 -5.

Podučitel Václav Hejduk přeložen do Polničky, místo něho přidělena poduč. Josefa K o h o u t o v á.

Počet dětí na počátku roku :

Sopoty :	28	
Sobinov	: 75	toho 21 ev.
N.Ves	: 74	+ 12 ev. , 1 vyšší škola + 1 doma.
Markvatice	: 6	
Bílek	: 57	" 7 9 ev. 2 měšť. škola + 1 těl. vada,
N.Ransko	: 38	" 7 2
Malochýn	: 6	
Křivý	: 2	
Celkem dětí	286.	

Nevyhovující školní prostory. Zmínka o výstavbě nové školy. Koncem školního roku bylo na škole 133 chlapců a 120 dívek.

Výměna učitelských míst : Řídicí učitel Jan Vosáhlo do Čachotína,
Bohumil W e i s s e r do Sobinova.

Rok 1895 - 6.

Starosta obve Josef Janáček z čp.6.

Složení uč. sboru : Řídící učitel : Bohumil W e i s s e r .
 učitel : Petr H r o n ,
 -" : Jaroslav C h m e l a ř ,
 -:"- : Václav H e j d u k ,
 Podučitelka : Josefa K o h o u t o v á d o
 Krucemburku. Industriální učitelka : Terezie O n d r á č k o v á .

P o č e t žactva :

I. třída	: 25 chlapců	26 dívek celkem	51
II. -"	: 36 -"	42 -" -"	78
III. -"	: 49 -"	41 -" -"	90
IV. -"	: 35 -"	27 -" -"	62
Celkem :			281 dětí.

Škola evangelická soukromá : 28 chlapců a 22 dívek celkem 50 dětí.

Učitel Jaroslav C h m e l a ř jmenován 14.12.1895 do Světnova. Místo něho přidělen František M a c h o v e c definitivní podučitel v Sedletíně. Nenastoupil místo něho Josef P o l á k, zatímní podučitel.

Na konci školního roku 146 chlapců a 140 dívek celkem 286 žáků.

Školní rok 1896 -7 .

Učitelský sbor stejný.

Děti v I. třídě :	20 chlapců	29 dívek, celkem	49,
II. -" :	39 -"	45 -" -"	84,
III. -" :	41 -"	43 -" -"	84,
IV. -" :	35 -"	31 -" -"	66,

Celkem dětí ve škole : 283.

Škola evangelická soukromá : 29 chlapců a 24 dívek = 53 dětí.

Plány na přestavbu školy stavitel Franrišek Fiala z Hlinska - první František Liška z Chotěboře. Místní školní rada na svém zasedání 7.1. 1897 usnesla se požádat okrěsní školní radu, aby se se stavbou školy posečkalo do vyřízení žádosti obce Bílku o zřízení zřípní expositury. Žádost se nalézá ve Vídni.

Dne 14.2.1897 byl přidělen do Sobiňova a Josef Polák přeložen do Strážova.

Úleva ve školní docházce .Návštěvy školní po dobu letní od 15.5.1897 do konce měsíce října zproštěno k návrhu místní školní rady slavnou c.k. okresní školní radou 23 chlapců a 18 dívek.

Na konci školního roku patřilo ke zdejší škole : 153 chlapců a 151 dívek

celkem : 259 dětí,

Soukromá ev. škola : 25 chlapců a 20 dívek celkem 45 -" -" .

Na ukončení každého školního roku slavné služby Boží.

V roce 1890 -1 knihovna školní 190 knížek.

Dne 31.12.1890 prováděno sčítání lidu a ve zdejší obci je počet :

	Svobodní :		ženatí :		ovdovělí :		Celkem :	
S o p o t y :	muži:	ženy:	muži:	ženy:	muži:	ženy:	muži :	ženy :
N. V e s :	69	56	32	29	8	10	109	95
S o b i ň o v :	149	111	77	77	5	20	231	212
M a r k v a t i c e :	126	129	80	80	9	20	215	229
	16	15	7	6	-	3	23	24
								47

Ve zdejší obci žilo k 31.12.1890 celkem 1.138 obyvatel.